

KULDRE KOOLI LASTEAED

“SIPSIK”

ÕPPEKAVA

2023/2024 õa

Kinnitatud Kuldre Põhikooli direktori 12. septembri 2023 käskkirjaga 1-6/5.

Sisukord

1. LASTEASUTUSE LIIK JA ERIPÄRA.....	3
1.1 Üldinfo.....	3
1.2. Lasteaia eripära.....	3
2. LASTEAI A ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID	4
3. LASTEAI A ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE PÕHIMÕTTED.....	4
4. ÕPIKÄSITUS	6
5. RÜHMADE ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS.....	7
Rühmade tegevus- ja päevakavade koostamine.	7
6. LASTEAI A ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE SISU	9
7. LAPSE ARENGU HINDAMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS.....	15
8. LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED ÕPPEKAVA LÄBIMISEL	17
Kaheaastased lapsed.....	17
Kolmeaastased lapsed	19
Nelja aastased lapsed	22
Viieaastased lapsed	24
Kuueaastased lapsed	27
Seitsmeaastased lapsed	29
9. LAPSE KOOLIVALMIDUSE HINDAMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS	33
10. ERIVAJADUSTEGA LAPSE ARENGU TOETAMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS	34
11. LASTE VANEMATEGA KOOSTÖÖ PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS	38
12. LASTEAI A ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD	39
13. KULDRE KOOLI LASTEAE D „SIPSIK“ TEGEVUSKAVA KUUDE KAUPA	39
AUGUST	39
SEPTEMBER	39
OKTOOBER.....	40
NOVEMBER.....	41
DETSEMBER.....	42
JAANUAR.....	42
VEEBRUAR.....	42
MÄRTS.....	43
APRILL	43
MAI.....	44
JUUNI.....	44

1. LASTEASUTUSE LIIK JA ERIPÄRA

1.1 Üldinfo

Aadress: Võrumaa Antsla vald Kuldre küla

Omandivorm: Antsla valla munitsipaalasutus

Rühmade arv: 3

Mängusipsikud 1,6 – 3 aastased

Rõõmusipsikud 3-5 aastased

Tähesipsikud 5-7 aastased

Lapsi lasteaia: 49

Töökeel: Eesti keel

Õpetajate arv: 7, õpetaja abisid: 2, õpetaja assistent 1

Töökohtade jaotus: 4 töötajat on täiskohaga rühmaõpetajad, 1 töötaja on 0,5 kohta õppealajuhataja ja 0,5 kohta rühmaõpetaja, 1 töötaja on 0,5 kohta muusika-rütmika õpetaja ja 0,5 kohta rühmaõpetaja, 1,0 kohta õpetaja assistent.

Lasteaed on avatud 7.00 - 18.00

Lasteasutuse liik: lasteaed - põhikool

1.2. Lasteaia eripära

Asutuse eripära: asutus on lasteaed – põhikool.

Lasteaia õppekava rõhutab tervise ja psühhosotsiaalse keskkonna tähtsust. Laste loovuse arendamist ning tervist ja liikumist toetab kaasaegselt sisustatud õueala. Lasteaed asub Kuldre kooli kõrval, seega on võimalik kasutada ka kooli staadioni ja võimlat.

Lasteaia hea psühho-sotsiaalse keskkonna loomine toetub inimeste vahelistele lugupidavatele suhetele, usaldusele ja hoolivusele, nii lapse kui täiskasvanu tasandil. Kõige tähtsam on lapse heaolu lasteaia kogu päeva vältel. Õpetajate ülesanne on luua hooliv, turvaline, huvitavaid ja arendavaid tegevusi pakkuv keskkond.

Vastavalt lapse vanusele ja arengule toimub õppetöö nii kogu rühmaga kui ka väikeste gruppides või hoopis individuaalselt (vastavalt õpetaja nägemusele).

Muusikatunnid ja rütmika on omavahel integreeritud ühtseks tunniks, mis toimub kolm korda nädalas.

Kaks korda nädalas toimub Tähesipsikute rühma liikumistegevus kooli võimlas, mille viib läbi kooli kehalise kasvatuse õpetaja.

Lasteaia toitlustamine on korraldatud kooli baasil. Arvestades lasteaia eripära, söövad lapsed kolm toidukorda ning puu-ja köögivilja vahepala rühmas.

2011 aastast alates, koostöös Võru Instituudiga, tegutseb Rõõmusipsikute rühmas ühel päeval nädalas (sel õppeaastal neljapäeviti) keelepasa. See tähendab, et neljapäeval on rühmas võru keele päev, räägime ja suhtleme Võru keeles.

2018/19 õppeaasta algusest töötab Kuldre koolis eripedagoog, osajaga töötab ka lasteaia lastega. Logopeedi lasteaial pole.

2022/23. õppeaastal osalesid Kuldre Kooli lasteaia Rõõmusipsikute ja Tähesipsikute rühmad Tervise Arengu Instituudi korraldatud sekkumisprogrammi „Seikluste laegas – sõpradega liikumise ja maitsete maailmas“ testimisel. Pilootprogramm on 4-7 aastaste laste tervisliku eluviisi kujundamise teaduspõhine sekkumine lasteaias, kuhu kaasati lapsevanemaid. Laiem eesmärk on laste tervisekäitumise kujundamine, tegutsedes pidevalt ja mõtestatult. Tegutsemine toimub plaani järgi, teemad on jaotatud kogu õppeaasta peale ära.

Jätkame projektist “Seikluste laegas - sõpradega liikumise ja maitsete maailmas” saadud teadmiste, põhimõtete ja materjalidega ka 2023/24 õppeaastal.

2. LASTEAIA ÕPPE- JA KASVATUSTEgevuse EESMÄRGID

Õppe- ja kasvatustegevuse üldeesmärk on toetada lapse mitmekülgset ja järjepidevat arengut kodus ja lasteasutuse koostöös.

Üldeesmärgist lähtuvalt on õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid järgmised:

- lapsel on kujunenud terviklik ja positiivne minapilt
- lapsel on kujunenud ümbritseva keskkonna mõistmine
- lapsel on kujunenud esmased mängu-, õpi-, sotsiaalsed ja enesekohased oskused ning eetiline käitumine ja algatusvõime
- laps on kehaliselt aktiivne ja tal on kujunenud arusaam tervise hoidmise tähtsusest

3. LASTEAIA ÕPPE- JA KASVATUSTEgevuse Põhimõtted

- lapse individuaalsuse ja tema arengupotentsiaali arvestamine
- lapse tervise hoidmine ja edendamine ning liikumisvajaduse rahuldamine
- lapse loovuse toetamine; mängu kaudu õppimine
- humaansete ja demokraatlike suhete väärtustamine
- lapse arengut ja sotsialiseerumist soodustava keskkonna loomine
- lapsele turvatunde, eduelamuste tagamine
- üldõpetusliku tööviisi rakendamine

- kodu ja lasteasutuse koostöö
- eesti kultuuritraditsioonide väärtustamine ning teiste kultuuride eripäraga arvestamine

Põhiliselt järgime J. Käisi põhimõtteid: Õppe- ja kasvatustegevuse seovad tervikuks lapse elu ja ümbritsevat keskkonda käsitlevad teemad. Seostada kõik õppe- ja kasvatustegevuse valdkonnad üheks tervikuks. Valida õppevaldkondade teemad kodukoha elu-olust, loodusest, kooskõlas aastaegade vaheldusega, nende teemadega siduda lugemispalad, arvutusülesanded, kujutavate tegevuste teemad, laulud, mängud. Iga teema käsitus, pikkus ja laad sõltub selle sisust lähemalt kaugemale, üksikult üldisemale.

Kasutame ka M. Montessori pedagoogika põhimõtteid: Tagada lapsele keskkond, kus ta saab oma sünnipärasest potentsiaali kõige paremini arendada. Toetada last, teda aidata ja innustada. Lapse huvi ümbritseva vastu saab kõige paremini säilitada tema võimeid tundes, lapsele jõukohast tegevust leides, tema pingutusi tähele pannes ja saavutatut lapse tasemelt hinnates ja nii säilitada tema huvi ümbritseva vastu. Teha kättesaadavaks lapsele vajalikud töövahendid. Tähtsustada õppe- ja kasvatustegevuses tundlikkuse perioode mil vastava arendava mõjutuse efekt on maksimaalne.

R. Steineri õpetusest kasutame põhimõtteid: Pidada tähtsaks lapse loomulikku vajadust täiskasvanuid matkida. Korrata tegevusi kuna need aitavad lapsel leida rütmi, traditsioonid ja kindlad kombes on laste arenguks vajalikud. Pidada tähtsaks füüsilist arendamist ja tähtsustada lapse individuaalsust.

Reggio Emilia pedagoogikast kasutame põhimõtteid: Arendada loovust ja väärtustada õppimist läbi looduse.

Hea Alguse metoodikast kasutame põhimõtteid: Lähtuda õppe- ja kasvatustegevustes lapsest. Võimaldada lapsele keskkond, mis pakub valikuvõimalusi. Kaasata õppe- ja kasvatus tegevuse kavandamisse lapsevanemaid ja lapsi.

Meie missioon on:

- koostöös lapsevanematega toetada laste kehalist, vaimset, kõlblist ja esteetilist arengut ning tagada laste edukas edasijõudmine igapäevaelus ja koolis.

Meie väärtused ja visioon:

Sõbralikkus – sõbralik üksteisesse suhtumine kolleegidel omavahel ja õpetame sõbraks olemise väärtust ka lastele

Individuaalsus – märka lapse vajadusi ja toeta vastavalt võimalustele

Paindlikkus – valikuvõimalus tegevuste tegemisel

Soojus – märka lapse meeleolu

Humeel – õpetame lapsi märkama enda ümber ilu ja valmistama seda ise

Koostöö – üheskoos, üksteisega arvestades, üksteist toetades oleme edukad.

4. ÕPIKÄSITUS

Laps õpib oma keskkonnas aktiivselt tegutsedes. Õppides kujundab ta uusi teadmisi, sh oskusi, väärtushinnanguid, hoiakute jm teadmise vorme ning kujundab ümber nende ja olemasolevate teadmiste vahelisi seoseid.

Õppimine toetub:

- lapse kaasasündinud ja omandatud võimetele
- lapse aktiivsusele ümbritseva maailma tundmaõppimisel
- teiste inimeste hoolivusele, abile ja toetusele

Koolieelses eas õpib laps praktiliselt tegutsedes, olulisel kohal on õppimine mängu, kaaslaste ja teiste inimestega suhtlemise ja ümbruses toimuva jäljendamise kaudu.

Lapse õppimise soodustamiseks on oluline, et

- tegevus tugineb tema huvile ja on vaheldusrikas
- ta saab tegutseda mitmekülgses keskkonnas
- tal on võimalik teha jõukohaseid valikuid ja tegutseda ka ilma täiskasvanute suunamiseta
- talle on kättesaadavad teiste laste ja täiskasvanute nõuanded ja abi

Õppe- ja kasvatusprotsessis arendatakse lapse suutlikkust rakendada õpitut edaspidises elus.

Seega luuakse tingimused, et laps saaks:

- seostada oma teadmisi varasemate kogemustega
- kasutada teadmisi erinevates olukordades ja tegevustes
- kasvades ja arenedes läheneda korduvalt samadele teadmistele neid järk-järgult süvendades
- arutleda saadud kogemuste, sh õpitu üle.

Lasteasutus loob lapse arengut ja õppimist soodustava keskkonna, mis:

- annab lapsele turvatunde ja toetab emotsionaalset heaolu, sh pakkudes eduelamusi
- tagab pedagoogide poolse toe ja küllaldase juhendamise
- pakub erinevaid mängimis- ja harjutamise võimalusi koos selleks vajalike mängu- ja õppevahenditega
- võimaldab tegutsemist omaette ja koos teistega, nii ruumides kui õuealal

5. RÜHMADE ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS

Lasteaia õppeaasta algab 2023/2024 õppeaastal 1. septembril ja kestab 31.augustini.

Aktiivne õppeperiood toimub 15.septembrist 31.maini. Suvekuudel juunis ja augustis toimub õpitu kordamine ja kinnistamine ning põhirõhk on mängulistel ning laste liikumisaktiivsust toetavatel õuetegevustel.

Rühmade tegevus- ja päevakavade koostamine.

Rühmade tegevus- ja päevakavasid korrigeeritakse iga õppeaasta alguses vastavalt rühma laste vanusele ja lasteaia päevakavale pedagoogilise nõukogu poolt.

Rühmade tegevus- ja päevakavad, õppekava ja kodukord kinnitatakse kooli direktori käskkirjaga õppeaasta algul.

Lasteaia õppeaasta üldeesmärgid valitakse ja kinnitatakse pedagoogilisel koosolekul. Lähtuvalt sellest koostavad õpetajad rühma kuuplaanid.

Lasteaia ürituste plaan koostatakse pedagoogilisel koosolekul iga õppeaasta augustis. Lasteaia ürituste plaani koostamisel lähtutakse lasteaia õppeaasta eesmärkidest, traditsioonilistest üritustest, rahvuslikest tähtpäevadest ning laste huvidest ja pedagoogide ettepanekutest. Lasteaia ühisürituste kava lisatakse igal õppeaastal lasteaia õppekavale (lisa). Lasteaia muusika-rütmika õpetaja töötab kuuplaanide alusel ja esitab järgneva kuu tööplaani eelneva kuu lõpus.

Liikumistegevuse plaani teevad kuude kaupa rühmaõpetajad. Mängusipsikute ja Rõõmusipsikute rühmas viivad liikumistegevusi läbi rühmaõpetajad. Tähesipsikute rühmas koostab liikumistegevuse plaani ja viib liikumistegevusi läbi Kuldre kooli kehalise kasvatuse õpetaja.

Lasteaia aasta tegevuskava koostamine ja struktuur

Lasteaia meeskond koostab ühiselt iga õppeaasta alguseks kokkulepitud struktuuri alusel, õppealajuhataja poolt määratud tähtajaks, lasteaia aasta ühisürituste tegevuskava.

- Lasteaia aasta tegevuskava kooskõlastatakse õppealajuhatajaga. Kevadel antakse lastevanematele tegevuskava täitmisest tagasisidet.
- Lasteaia aasta tegevuskava koostatakse arvutis ja see kuulub lasteaia õppekava juurde.

Lasteaia tegevuskava on paindlik, so õpetajad võivad muuta planeeritud teemasid, tegevusi, üritusi jne vastavalt vajadusele ja ühiskonnast, keskkonnast tingitud muudatustele. Muudatused kajastatakse Eliis infosüsteemis rühma õppe- ja kasvatustegevuste päevikus.

Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine

Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel planeerivad õpetajad kuuplaanid, vastavalt teema käsitlesele, üheks kuuks. Kuuplaanid kooskõlastatakse õppealajuhatajaga.

Rühma kuuplaani tegevuskavas on kirjas:

- käsitletav teema
- eesmärgid (valdkondadest ja üldoskustest lähtuvalt)
- tegevusliigid (lõimitult)
- õppesisu (sh liikumine ja muusika)

Suveperioodil (juunis ja augustis) koostatakse töötavate rühmade õpetajate poolt antud perioodi paindlikud päeva tegevuskavad mis võimaldavad teha õpetajatel vajadusel muudatusi. Rühma kuu- ja päeva tegevuskavad on nähtavad lapsevanemale Eliisi süsteemis.

Õppe- ja kasvatustegevuse päeviku täitmine

2019/20 õppeaastal mindi üle Eliis infosüsteemile.

Õppe- ja kasvatustegevuse elektrooniline päevik on ametlik dokument, mille täitmine on kohustuslik ja korrektne. Elektrooniline päevik on arvestatud üheks õppeaastaks igale rühmale. Päevik sisaldab laste ja lastevanemate üldandmeid, rühma õppe- ja kasvatustegevuse eesmäärke ning põhimõtteid.

Läbiviidud õppe- ja kasvatustegevused kajastuvad päevikus kuudena järgnevalt:

- kuu temaatikad
- elektroonilise päeviku päeva tegevustes kajastub: õppe- ja kasvatustegevuse sissekanne tegevuse liigiga, seejärel lühike tegevuse sisu õppe-, laulu-, liikumise- jms mängude nimetusega, materjalid mida kasutatakse, kasutatav kirjandus jne. Sissekanded on kooskõlas kuuplaanis planeerituga.
- muud tegevused (organiseeritud huvitavad lisategevused, mis on toetanud kuu eesmärkide rakendumist). Koostöö lastevanematega ja individuaalne töö lastega.
- kuu kokkuvõtte tekib päeva analüüsist. Päeva eesmärkide analüüs on lühike ja konkreetne. Kajastuvad kavandatud õppetegevustes esile tulnud muudatused.

Lasteasutuse direktor ja õppealajuhataja kindlustavad päeviku süstemaatilise täitmise.

Õppekäikude ja õppereiside korraldamise alused

Õppekäik ja õppereis on õppe- ja kasvatustööd toetav tegevus, mis on kooskõlas lasteaia ja rühma eesmärkidega. Õppekäigud ja õppereisid planeeritakse nii õppeaasta alguses kui ka jooksvalt õppeaasta jooksul, fikseeritakse kuu ühisürituste aastaplaanis. Vajadusel võib planeeritud õppekäike ja õppereise muuta.

Õppekäigud ja õppereisid valmistavad ette õpetajad, kaasates lapsevanemaid ning arvestades soovituslikke marsruute, laste vanust jms. Õppekäik ja õppereis toimub õppetöö ajal soovituslikult ajavahemikus 9.00 – 12.00 (13.00), õppekäigu ja õppereisi ajaline kestvus sõltub laste vanusest ja sihtkohast. Õpetajad informeerivad lapsevanemaid õppekäigule või õppereisile minekust, vajadusel palutakse lastevanemate abi. Õppekäigu ja õppereisi korraldajad teavitavad lapsi enne õppekäigule ja õppereisile minekut käitumisreeglitest ja ohutusnõuetest. Õppekäigus osalejad (lasteaia töötajad ja lapsed) kannavad helkurveste. Rühma õppekäigul peab lapsi saatvate lasteaia töötajate arv olema vastavuses laste arvuga (2-3 täiskasvanut).

6. LASTEAIA ÕPPE- JA KASVATUSTEgevuse SISU

Üldoskused. Õppe- ja kasvatustegevuste sisu toetub laste üldoskuste ja valdkondade oskuste arengu toetamisele. Üldoskused on lapse arengut iseloomustavad suutlikkused. Lapse areng võib individuaalselt suuresti varieeruda.

Õppekavas eristatakse nelja üldoskuste rühma: mänguoskused, tunnetus- ja õpioskused, sotsiaalsed oskused ja enesekohased oskused.

Üldoskuste kasutusviisid on järgmised:

- 1) aitavad seada eesmäärke
- 2) on õppe- ja kasvatustegevuste valiku aluseks
- 3) aitavad hinnata õpisisu eakohasust
- 4) toetab lapse võimete mitmekülgset arendamist

Mänguoskused

Mäng on eelkooliealiste laste põhitegevus, mille käigus areneb lapse isiksus tervikuna ning kõik psüühilised funktsioonid ja mis vastab kõige paremini lapse vajadustele. Lapse arengu aluseks ongi mäng. Mäng on laste iseseisev, vaba ja spontaanne tegevus tegutsemisrõõmu enda pärast. Lapsed mängivad seepärast, et mäng pakub huvi, pinget ja põnevust. Mängija jaoks ei ole tähtis midagi luua, vaid olulisem on osalemine mängus, võimalus ette kujutada mitmesuguseid sündmusi ning läbi mängida erinevaid rolle ja olukordi. Mängides areneb

lapse mõtlemine, loomingulised võimed, kujutlused, arusaamad, mängimine aitab lastel omandada keelt ja arendada sotsiaalseid oskuseid, sealhulgas oskust teha koostööd teiste inimestega. Mäng on lapse kõige loomulikum ja eakohane õppimise viis. Mängus kujuneb lapsel valmidus õppida ja iga mängukogemus on ühtlasi õpikogemus. Mängides koos teiste lastega, õpib laps arvestama mängukaaslaste soove ja huve ning kooskõlastama oma mänguideid teiste omadega. Samuti õpib laps alluma mängus valitsevatele reeglitele, ühise eesmärgi nimel jõude koondama ja teisi aitama. Mängides arenevad ka lapse kehalised võimed. Mänguoskus on kõigi üldoskuste ning valdkondade oskuste ja teadmiste arengu alus.

Tunnetus- ja õpioskused

Tunnetusoskused on oskused tahtlikult juhtida oma taju, tähelepanu, mälu, mõtlemist, emotsioone ja motivatsiooni. Erinevaid tunnetuse protsesse (taju, tähelepanu, mälu, arutlemine) on sageli raske eristada, sest nad toimivad koos. Õpioskuste all mõistetakse lapse suutlikkust hankida teavet, omandada teadmisi ja oskusi ning uurida ja katsetada. Õpioskused kujunevad tunnetusoskuste arengu alusel. Lapsed õpivad erinevates tegevustes osalemisel. Laps õpib läbi mängu, suhtlemise, matkimise, loomise, vaatlemise, uurimise, mõtestamise, katsetamise, harjutamise jms.

Sotsiaalsed oskused

Sotsiaalsete oskuste all mõistetakse lapse oskusi teistega suhelda, tajuda iseennast kui ka partnereid, võtta omaks ühiskonnas üldtunnustatud tavasid ja lähtuda eetilistest tõekspidamistest. Peamine osa laste sotsiaalsest arengust toimub suheldes oluliste täiskasvanute ja eakaaslastega. Need suhted omakorda aga asetsevad laiemas sotsiaalses kontekstis, kultuuris ja ühiskondlikes organisatsioonides. Lasteaed on kodu kõrval teine väga oluline koht lapse sotsiaalse arengu kujundajana. Lasteaia psühho-sotsiaalne keskkond, mida õpetajad loovad, moodustab raamistiku sellele, kuidas lapsed hakkavad käituma üksteise suhtes ning kuidas areneb lapse arusaamine sellest, mis on lubatud, mis mitte. Sarnaselt lapsevanemale tekib lähedane kiindumussuhe ka lasteaiaõpetajaga ning sel kiindumussuhtel on omad mõjud lapse sotsiaalsele arengule. Lapsed, kellel on oma õpetajaga positiivne suhe, suudavad paremini ära kasutada lasteaias olemasolevaid õppimisvõimalusi ning luua nii lasteaias kui ka edaspidi positiivsemaid suhteid eakaaslastega. Kui laps mängib eakaaslastega, siis toimub suhtlemine võrdsega ning laps saab kogemuse, mida tal kuskilt

mujalt võimalust saada ei ole. Lapse võime luua positiivseid suhteid kaaslastega on väga oluline sotsiaalse arengu komponent.

Enesekohased oskused

Enesekohased oskused lapse suutlikkust eristada ja teadvustada oma oskusi, võimeid ja emotsioone, juhtida oma käitumist (lapse minapildi tekkimine, enesehinnang, eneseanalüüsi oskus). Enesekohaseid oskuseid omandatakse järk-järgult, seetõttu on see lapsele ning teda suunavale täiskasvanule aeganõudev, kuid samas järjepidev õpetamise, õppimise ja harjutamise protsess. Oluline on sisendada lapsele järjekindlalt usku oma võimetusse ja ülesannetega toimetulekusse, toetada tema eneseteadvuse arengut. Eneseteenindamine eelkoolieas seostub elementaarsete hügieeni-, riietumis-, söömis- ja korraharjumuste kujundamise ja kinnistamisega kodus kui lasteaias. Lasteaia päevakava erinevate momentide juurde kuulub ka eneseteenindamise ja tervislike igapäevatoimingute praktiline harjutamine ning lapsele vajalike iseendaga toimetuleku kogemuste kinnistamine. Tähtis on kujundada lastes positiivne suhtumine söömisesse, lõunauinakusse, riietumisse, hügieeni, mänguasjade koristamise ja korraharjumustesse.

Valdkondade kokkuvõtlikud suunitlused

Erinevate valdkondade käsitlemise kaudu aidatakse lapsel tundma õppida ja mõistma teda ümbritseva maailma ja tema enda erinevaid tahke. Samuti toetatakse vajalike alus teadmiste ja –oskuste ning väärtushinnangute kujunemist, mis aitavad lapsel edaspidi õppimist jätkata ning oma igapäevaste toimingutega hakkama saada.

Valdkond MINA JA KESKKOND

Väikese lapse arengus on olulisel kohal kasvukeskkond ja teda ümbritsevad inimesed, mis mõjutavad tema väärtushinnangute kujunemist, suhteid teiste inimestega ja lapse õppimise kogemusi. Valdkond “Mina ja keskkond” annab õppeprotsessile temaatilise sisu, mis võimaldab teemade, valdkondade ja eri tegevuste ulatuslikku integreerimist rühmade tasandil lähtuvalt lapsest.

Valdkond “Mina ja keskkond” sisu:

I. Sotsiaalne keskkond

- 1) Mina ja perekond (mina ise, perekond, sugulased, kodu ja lasteaed, kool)
- 2) Kodu ja kodumaa (kodu, kodukoht, kodumaa)

3) Mina ja kultuur (eesti rahva kombed, teised rahvad Eestis ja mujal maailmas, üldnimlikud väärtused ja tunnustatud käitumisreeglid, sallivus ja demokraatia).

4) Mina ja tervis. Terviseõpetus ja –kasvatus on eesmärgistatud järjepidev protsess. Tervisesõbralike harjumuste kujunemist toetatakse sihipäraselt lasteaia igapäevatoimingutes ning tihedas koostöös lapsevanemaga.

Terviseõpetus ja –kasvatus lähtub kolmest põhiprintsiibist:

1) lapse arengule ja tervisele soodsate tingimuste loomine - eakohane päevakava, küllaldane liikumine värskes õhus ja tervislik toit;

2) tervisesõbralike harjumuste kujundamine, lapse aru saamine tervise hoidmise vajalikkusest ja võimalustest;

3) koostöö arendamine ja tugevdamine laste, lasteaia personali ja lastevanemate vahel tervisesõbralike harjumuste kujunemisel. Tervise temaatika on integreeritud igapäevases õppe- ja kasvatusprotsessis ning on käsitletud erinevate teemanädalatena.

Käsitletavat tervise teemade valdkonnad on: tervis ja tervise väärtustamine; tervislik toitumine; aktiivne liikumine; inimkeha tundmine (sh meeleelundite tundmine ja tervis); emotsioonid (sh toimetulek negatiivsete emotsioonidega); sallivus ja demokraatia; sotsiaalne ja vaimne tervis (sh uni ja puhkus); hügieen ja bakterite maailm, hammaste tervis; turvalisus ja ohutus (ruumides, õuealal, tänaval, looduses); tervisesõbralik/ohutu käitumine, tervist kahjustavate tegevuste vältimine; esmaabi algõpetus.

II. Looduskeskkond

1) Mina ja loodus (kodukoha loodus, elus- ja eluta loodus jne).

2) Mina ja elukeskkond (muutused looduses, meie igapäevane ilmastik, aastaajad). 3) Loodushoid (inimese mõju loodusele, heaperemehelik käitumine).

III. Tehiskeskkond

1) Tehnika ja transport (erinevad ehitised, kodutehnika, virtuaalkeskkond).

2) Liiklus ja turvalisus ((transpordivahendid sh jalgrattad jms, ohutu liiklemine, turvavarustus jms) Liiklusõpetus ja -kasvatus on eesmärgistatud, integreeritud ja süsteemne protsess, mille käigus laps omandab vajalikud algteadmised, oskused ja harjumused ohutuks liiklemiseks jalakäijana. Tutvub erinevate sõidu- ja transpordivahenditega ning nende liikumise omapäraga. Koolieelses eas toimub lapse ohutu käitumise põhitõdede omandamine täiskasvanu eeskujul. Liiklus õpetuses käsitletavat teemad on: sõidutee ületamine, ülekäigurada, valgusfoor, liiklusmärgid ja nende tähendused; liikluseeskiri; liiklusvahendite liigid ja nende omapära; turvavarustuse kasutamise vajalikkus (helkur, kiiver, turvatool jms) jalgrattaga liiklemine; lasterühmaga liiklemine tänaval ja ühissõidukis; liiklemine erinevates

ilmastikuoludes. 3) Mina ja töö (erinevad ametid, tööriistad ja vahendid). 4) Säästlik tarbimine (jäätmepild, tarbimine, säästev vahendite/materjalide kasutamine jms).

Valdkond KEEL JA KÕNE

Lapse kõnet ja sõnavara arendatakse kõikides tegevustes (olmetoimingutes, õppekäikudel, vestlustes, vaatlustel, mängudes, kunsti-; liikumise-; muusika-; jne tegevustes). Igas tegevuses on kõnearenduslik osa. Laps omandab kõnet eelkõige täiskasvanut matkides, seega õpetaja kõne peab vastama kirjakeele normidele.

Valdkonna Keel ja kõne sisu:

- Keelekasutus: hääldamine, sõnavara, grammatika
- Suhtlemine, jutustamine ja kuulamine
- Lugemine ja kirjutamine, lastekirjandus

Valdkond MATEMAATIKA

Laps vaatleb ja uurib esemeid, nähtuseid ning tunnetab maailma erinevate meeltega. Laps õpib esemeid, nähtuseid kirjeldama: algul täiskasvanu abiga, hiljem iseseisvalt. Lapse kasvades areneb tema sõnavara, eneseväljendusoskus ning kirjeldab esemeid järjest detailsemalt. Matemaatikast aru saamine tugineb reale käelistele, sõnalistele ja mõttelistele tegevustele, mille abil laps hakkab ruumis ja ajas orienteerumisel kasutama erinevaid oskussõnu. Matemaatika õppesisu koosneb järgmistest põhitegevusest: loendamine, järjestamine, rühmitamine, samaväärse hulga moodustamine, hulga püsimine, mõõtmine, terviku ja osa võrdlemine ning modelleerimine. Valdkonna Matemaatika sisu:

- Hulgad, loendamine ja arvud, arvutamine
- Järjestamine (erinevad tunnused)
- Rühmitamine (ühised tunnused)
- Suurused ja mõõtmine: pikkus-, massi-, raha- ja ajaühikud
- Geomeetrilised kujundid (ruumilised, tasapinnalised)
- Matemaatiliste jutukeste koostamine
- Numbrid 1-12, liitmine ja lahutamine

Valdkond KUNST

Kunstitegevused (joonistamine, maalimine, voolimine, meisterdamine, kleepimistöö) stimuleerivad lapse loovust ja üldist aktiivsust. Loovus annab lapsele võimaluse

innovatsiooniks, interpreteeringuteks, uurimusteks ning analüüsiks. Laps õpib tundma ja kasutama erinevaid materjale ning töö vahendeid, areneb valikute tegemise oskus.

Valdkonna Kunst sisu:

- Kujutamine ja väljendamine, mõtete, tunnete edasiandmine nähtaval kujul
- Kujundamine: objektile esteetilise lisaväärtuse andmine
- Tehnilised oskused: voolimine, joonistamine, maalimine, meisterdamine
- Kunstiteoste vaatlemine, vestlused kunstiteosest, kunstist

Valdkond MUUSIKA

Muusikalis-emotsionaalsete elamuste kaudu arendatakse eelkoolieas lapsel loomingulist aktiivsust, kujundatakse väärtushinnanguid ja sotsiaal kultuurilisi pädevusi. Muusikaõpetuse üheks olulisemaks ülesandeks on luua positiivne hoiak muusikaliste tegevuste suhtes ja kindlustada lapse individuaalsete võimete arengut. Rahvakalendri tähtpäevade tähistamine ja lastepeod pakuvad lapsele rõõmu, elamusi ning aitavad süvendada rahvustunnet. Laste pidudel osalemine annab lapsele esinemisjulgust ja positiivse emotsionaalse kogemuse.

Valdkonna Muusika sisu:

- Laulmine
- Muusika kuulamine
- Muusikalis-rütmiline liikumine
- Pillimäng

Valdkond LIIKUMINE

Liikumine on lapse igapäevaste mängude ja tegevuste loomulik osa. Läbi liikumise tunnetab laps oma keha, arenevad liigutusoskused ja -võimed. Aktiivne liikumine värskes õhus tugevdab lapse tervist.

Valdkonna Liikumine sisu:

- Kehalise kasvatusel alased teadmised: ohutus, enesekontroll ja hügieen
- Põhiliikumised
- Liikumismängud
- Erinevad spordialad
- Tants ja rütmika

7. LAPSE ARENGU HINDAMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS

Lasteasutuse pedagoogid ühiselt otsustavad, milliseid meetodeid kasutatakse lapse arengu hindamisel. Lapse arengu hindamise põhimõtteid tutvustatakse lapsevanematele.

Lapse arengu analüüsimise eesmärk on koguda teavet lapse arengu kohta, mida saab jagada pedagoogidega, vanematega, lapsega ja kasutada õppe- ja kasvatustegevuste kavandamisel. Tähtis on mõista iga lapse eripära, tema tugevaid ja veel arendamist vajavaid valdkondi, samuti välja selgitada erivajadused. Last hästi tundes on erinevatel osapooltel võimalik toetada lapse mitmekülgset arendamist.

Lapse arengu hindamine toimub igapäevases õppe- ja kasvatusprotsessis. Lapsi jälgitakse vabamängus, igapäevategevustes ja pedagoogi suunatud tegevustes.

Lapse arengu dokumenteerimise põhimõtted

Lapse arengu jälgimiseks tehakse märkmed Eliis infosüsteemi. Lapsega seotud ülestähendatud informatsioon Eliis infosüsteemis :

- Aitab märgata lapse eripärasid, tugevusi ja arendamist vajavaid valdkondi, last hästi tundes on kõigil osapooltel võimalus rohkem lapse arengule kaasa aidata
- Väljavõttega infosüsteemist on tulevikus lapsele huvitav tutvuda ja hea meenus tema arengust ja tegevusest
- Märkmed Eliis infosüsteemis on vajadusel toetav informatsioon individuaalsel arenguestlusel lapsevanemaga
- Kogu dokumenteerimine on täidetud korrektselt (kuupäevad) näidates lapse arenemist (tuues esile tugevusi ja arengut toetavaid valdkondi ja muud olulist lapse kohta).
- Märkmeid infosüsteemi tehakse kogu õppeaasta jooksul.

Eliis infosüsteemi märgitakse üles:

- Lapse arengu analüüsimise vanuselised arengutabelid (lapse arengu hindamise kriteeriumid üld- ja valdkonna oskustes sh liikumine ja muusika)
- Valikut laste huvitavatest ütlemistest, arvamustest, sõnalisest loomingust ning lapse tehtud töödest
- Individuaalne arenduskava, individuaalsest toetamisest kokkuvõtted jms, last toetavad tegevused (kui need on vajalikud)
- Lapsevanema poolt täidetud ankeet lapse kohta.
- Koolivalmidustestide tulemused

- Arenguvestluste kokkuvõtted

Lapsevanemal on alati võimalus tutvuda infoga oma lapse arengu kohta. Infot lapse arengu kohta kogutakse kogu lasteaia oldud perioodi jooksul. Kogutud materjale kasutatakse vajadusel ka individuaalses arenguvestluses lapsevanemaga. Vajadusel väljastab lasteasutus lapse arengukaardi põhjal tehtud analüüsi, kui lapsevanem läheb lapsega tugispetsialisti vastuvõtule.

5-e aastaste laste arengu hindamiseks kasutusel e-vahend Lahe.

Hindamisvahendi põhimõtted:

Laste arengu hindamise e-vahend (LAHE) on koostatud põhinedes koolieelse lasteasutuse riiklikule õppekavale ja sisaldades seal järgmiste pädevuste komponente:

Täpsemalt on LAHE loodud viieaastaste laste pädevuste hindamiseks viies valdkonnas:

- keel ja kõne,
- matemaatika,
- õpipädevus,
- kognitiivsed protsessid,
- sotsiaalne pädevus.

Lapse arenguvestluste läbiviimise põhimõtted ja korraldus

Vähemalt üks kord õppeaastas viivad pedagoogid läbi lapse arengu toetamiseks lapsevanemaga arenguvestluse. Arenguvestlus on usalduslik õpetajate ja lastevanemate vaheline vestlus lapse arengut puudutavates küsimustes. Arengu- ja pere vestluse käigus selgitatakse lapsevanemate ja õpetajate ootused, jagatakse teavet lapse kohanemisest, arutletakse lapse arengust ja õppimise tulemustest, tegevustest jms üle ning otsitakse koostöövõimalusi lasteaia ja kodu vahel lapse arendamiseks.

Arenguvestluse ettevalmistus, läbiviimine ja tulemus

Õpetaja ettevalmistus, arenguvestluse läbiviimine, tulemus:

- informatsiooni kogumine lapse arengu kohta Eliis infosüsteemi täidetav info ja arengutabel
- lapsevanemale vestluseks vestlusele ettevalmistav küsimustik
- lapsevanema vestlusele kutsumine; kirjalik koos ettevalmistus lehega (küsimustikuga), vähemalt nädal enne vestluse toimumist;
- kokku leppida spetsialistiga (nt. eripedagoog), kelle osalemine on vestlusel vajalik.

- sissejuhatuses meeldiva õhkkonna loomine (väljendada end selgelt, arusaadavalt, vajadusel küsida üle – ma sain aru);
- lapsevanemale antav tagasiside lapsest on positiivne, heatahtlik, aus ja siiras, tunnustades lapse püüdlusi;
- probleemide esitamine konkreetne, kiire ning toetub faktidele, kirjeldusele, Eliis infosüsteemis sisalduvale materjalile;
- küsitakse lapsevanema arvamusi, selgitusi, ettepanekuid;
- pakutakse omapoolseid sobivaid pedagoogilisi soovitusi õppe- ja kasvatusküsimustes vms.;
- arengu- ja pere vestlusest peab jääma positiivne kogemus;
- vestluses saadud info on konfidentsiaalne;
- ettenähtud ajast kinnipidamine;
- lõpetamine positiivselt, tänuga.
- saavutatakse lapsevanemaga parem usaldussuhe;
- kooskõlastatakse nägemus lapse arengust;
- vajadusel sõnastatakse koos lapse arengut toetavad eesmärgid, kokkulepped mis on kooskõlas lapse arengu eeldatavate tulemustega;
- vestlus lõpeb kirjaliku lühikokkuvõtte tegemisega ja allkirjastamisega;
- saadakse tagasiside lasteaia kohta.

Lapse arengu hindamise ja arenguveestluse tulemus dokumenteeritakse „Isikuandmete kaitse seaduses sätestatud tingimustel“. Andmeid, mis on vajadusel arvutist välja printitud (analüüsid, kirjeldused) lapse arengu kohta hoitakse kaustas, mis asub kõrvalistele isikutele kättesaamatus kohas. Lapse lasteaiaast lahkumisel või kooli minekul antakse lapsevanemale kaasa vajalik last puudutav info paber kandjal (koolivalmiduskaart, arengutabelid jne.) .

8. LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED ÕPPEKAVA LÄBIMISEL

Lapse arengu eeldatavate tulemuste kirjeldamisel vanuste lõikes on lähtutud üldoskustest ja valdkondade eeldatavatest õppetulemustest.

Kaheaastased lapsed

Mänguoskused:

- 1) mängib või tegutseb eakaaslasega kõrvuti
- 2) mängib matkimismänge (nuku söötmine taldrikust jm)
- 3) laob klotse üksteise peale täiskasvanu abiga

Tunnetus- ja õpioskused:

1. suudab lühiajaliselt tegutseda ilma täiskasvanu osaluseta
- 2) suudab lühiajaliselt kuulata eakohaseid jutukesti
- 3) osutab nimetatud esemele

Sotsiaalsed ja enesekohased oskused:

- 1) oskab süüa ja juua valdavalt iseseisvalt
- 2) joob tassist
- 3) käib potil (abistamisel, meeldetuletamisel)
- 4) võtab seljast lihtsamaid kinnituseta riideid
- 5) suudab leida oma koha rühmas (riidenagi, voodi, käterätik, koht söögilauas)
- 6) aitab täiskasvanul mänguasju ära panna
- 7) jälgib teisi lapsi ja tunneb huvi nende vastu
- 8) isetegemise soov on suur ning laps tunneb rõõmu uute kordaminekute üle
- 9) väljendab lihtsaid emotsioone, mis on tugevad ja vahelduvad ruttu

Valdkond Mina ja Keskkond:

- 1) ütleb oma eesnime või reageerib oma nimele
- 2) osutab küsimise korral peale, kätele, jalgadele, silmadele, suule, ninale ja kõrvadele
- 3) peseb ja kuivatab täiskasvanu abil käsi
- 4) oskab küsimise korral näidata vastavatele esemetele või asjadele
- 5) tunneb rõõmu looduses (õues) viibimisest
- 6) teab, et prügi visatakse selleks ettenähtud kohta

Valdkond Keel ja kõne:

- 1) suhtleb täiskasvanuga esemetega tegutsemise ajal
- 2) vastab küsimustele tegevuse, hääliitsuse või 1-2 sõnalise ütlusega
- 3) kasutab nimi- ja tegusõnu, ase- ning määrsõnu (siia, seal, nii)
- 4) saab aru lihtsatest korraldustest ja täidab neid: anna..., võta..., pane..., jm
- 5) väljendab mõnda järgmistest suhetest: eitus, kuuluvus, asukoht, omadus
- 6) vaatab koos täiskasvanuga pildiraamatuid, täiendab täiskasvanu juttu osutamisega pildile või üksiku sõna ütlemisega pildi kohta
- 7) kasutab oma kogemustega seostuvaid konkreetse tähendusega sõnu (umbes 50) tuttavas situatsioonis

Valdkond Matemaatika:

- 1) leiab etteantud esemete hulgast teise samasuguse eseme
- 2) leiab etteantud esemete hulgast suure või väikese eseme
- 3) rühmitab esemeid ühe sarnase tunnuse (värv, kuju või suurus) alusel
- 4) leiab esemete hulgast üks ja palju
- 5) leiab samasuguse kujundi peale- ja sisseasetamise teel

Valdkond Kunst:

- 1) osaleb meelsasti kunstitegevustes
- 2) kritseldab pliiatsitega ja rasvakriitidega
- 3) annab kritseldustele tuttavate inimeste, esemete ja nähtuste nimed
- 4) julgeb värvida näpuvärvidega
- 5) katab juhendamisel pinna pintslil abil värviga
- 6) teeb juhendamisel paberile švammiga, templiga vms jäljendeid
- 7) õpetajat jäljendades muljub ja tükeldab voolimismaterjali

Valdkond Muusika:

- 1) tunneb rõõmu kuulatavast laulust või muusikapalast
- 2) kuulab ja jälgib õpetaja laulu
- 3) mängib õpetaja ettenäitamisel lihtsamaid löökpille

Valdkond Liikumine:

- 1) tunneb rõõmu aktiivsest kehalisest tegevusest
- 2) viskab ja veeretab palli
- 3) jookseb palli või rõnga järel
- 4) ronib ja roomab üle ja läbi väikeste takistuste
- 5) kõnnib abiga trepist üles ja alla
- 6) oskab sooritada ettenäitamisel lihtsamaid liigutusi: plaksutamine, põlve plaks, kükk

Kolmeaastased lapsed**Mänguoskused:**

- 1) mängib sageli 2-3 lapsega
- 2) mängib omal algatusel iseseisvalt kuni 15 min

3) kordab ja jäljendab varasemaid kogemusi lihtsas rollimängus

Tunnetus- ja õpioskused:

- 1) plaanib ja organiseerib tegevusi täiskasvanu abiga
- 2) tegutseb ka omaette, täiskasvanu osaluseta
- 3) tunneb end ära peegli ees
- 4) suudab teha valikuid

Sotsiaalsed ja enesekohased oskused:

- 1) paneb (vajadusel abiga) selga ja võtab seljast jope, kampsuni, sokid jm. vajab abi nõõpide, paelte, lukkude puhul
- 2) paneb oma asjad kokku meeldetuletamisel
- 3) meeldetuletamisel tänab, palub, tervitab
- 4) küsib wc-sse, tuleb toime kõrvalise abiga
- 5) peseb ja kuivatab käsi ja nägu
- 6) reageerib lihtsatele juhistele ja korraldustele
- 7) oskab lohutada haiget saanud sõpra

Valdkond Mina ja Keskkond:

- 1) ütleb küsimise korral oma ees- ja perekonnanime
- 2) vastab õigesti küsimusele, kas ta on poiss või tüdruk
- 3) teab lihtsamaid liiklusvahendeid
- 4) oskab nimetada erinevaid ilmastikunähtusi (sajab lund, vihma jne)
- 5) oskab panna prügi nii ruumis kui looduses prügikasti
- 6) nimetab toiduaineid
- 7) eristab tuntumaid puu- ja aedvilju välimuse ja nimetuse järgi
- 7) oskab osutamise korral nimetada lille, puud
- 8) oskab nimetada tuttavat looma ja tema kehaosi
- 9) oskab nimetada tuttavat lindu ja tema kehaosi
- 10) oskab nimetada tuttavaid putukaid (lepatriinu, sipelgas, mesilane)

Valdkond Keel ja kõne:

- 1) osaleb dialoogis: esitab küsimusi, väljendab oma soove ja vajadusi
- 2) oskab vastata küsimustele: Kus? Mida teeb?

- 3) mõistab ja kasutab tuttavas olukorras 3-5 sõnalisi lihtlauseid
- 4) kommenteerib enda ja /või kaaslase tegevust 1-2 lausega
- 5) vaatab üksi ja koos täiskasvanuga pildiraamatut: keerab lehte, osutab pildile ja kommenteerib pilte
- 6) loeb peast või kordab järele 1-2 realist luuletust
- 7) kuulab sisult ja keelelt jõukohaseid ettelõetud tekste
- 8) on omandanud põhilise osa keele häälikutest ja grammatilisest struktuurist, kõneleb seostatult, kasutades keele grammatilisi vorme

Valdkond Matemaatika:

- 1) leiab samasuguse kujundi peale-, kõrvuti- või sisseasetamise teel
- 2) eristab kompimise-veeretamisega ümmargusi ja kandilisi esemeid (sh ring ja ruut)
- 3) tunneb sinist, kollast, punast ja rohelist värvi
- 4) rühmitab esemeid ühe etteantud tunnuse (värv, kuju, suurus) alusel hulgaks
- 5) leiab erinevate esemete hulgast üks ja palju
- 6) loendab kolme piires ja vastab küsimusele mitu on
- 7) näeb ja leiab esemetes erinevusi (suur - väike, peenike - paks, pikk - lühike)
- 8) orienteerub oma kehal ja näitab, mis asub ülal-all, kõrval, ees-taga

Valdkond Kunst:

- 1) kasutab mitmesuguseid töövahendeid: pintsel, pliiats, kriit, jm
- 2) hoiab meeldetuletamisel rasvakriiti, pliiatsit pöidla ja sõrmega, mitte rusikaga
- 3) annab joonistatud kujutistele nimetusi või püüab nendest lugu jutustada
- 4) tekitab iseseisvalt joonistusvahendiga erinevaid jälgi (täppe, jooni), püüdes paberi piirides
- 5) trükib näpuvärvidega sõrmede ja kogu käega
- 6) muljub, näpistab, rullib ja veeretab volimismaterjale
- 7) katab aluspinna liimiga, puistab sellele erinevaid objekte ja liimib kujundeid

Valdkond Muusika:

- 1) oskab muusika saatel sooritada matkivaid liigutusi: kass, koer, jm
- 2) liigub koos õpetajaga vastavalt muusika iseloomule
- 3) püüab õpetajaga kaasa laulda

Valdkond Liikumine:

- 1) kõnnib trepist üles ja alla
- 2) viskab täiskasvanule palli, lööb seisvat palli jalaga
- 3) kõnnib paaris
- 4) kõnnib üle takistuse
- 5) roomab koordineeritult käte- ja jalgade abiga
- 6) sooritab põhiliikumisi
- 7) teeb harjutusi ettenäitamise ja juhendamise järgi ühises tempos õpetaja ja kaaslastega

Nelja aastased lapsed

Mänguoskused:

- 1) mängib sageli koos 2-3 lapsega, suheldes ~ 15 minutit
- 2) mängides jagab mänguasju ja kooskõlastab mängu tegevusi

Tunnetus- ja õpioskused:

- 1) suudab osaleda rühma ühistöö teostamises
- 2) järgib lihtsaid reegleid
- 3) plaanib minakeskse kõne abil tegevust ja lahendab probleeme
- 4) saab aru mõistatustest ja lihtsamates piltlikest võrdlustest

Sotsiaalsed ja enesekohased oskused:

- 1) paneb jalanõud ise õigesti jalga
- 2) tuleb toime riietumisega, vajadusel palub abi
- 3) lõpetab ebasobiva käitumise ühe meeldetuletuse peale
- 4) palub ja tänab meeldetuletusega, kasutades sõnu “palun”, “tänan”, “aitäh”
- 5) tahab olla iseseisev
- 6) peseb ja kuivatab käsi ilma abita
- 7) tuleb toime tualetis, vajadusel julgeb abi paluda
- 8) korrastab vajadusel mängu ja töökoha
- 9) räägib tunnetest, väljendab oma seisukohti ja mõtteid
- 10) püüab vahel teisi abistada ja lohutada

Valdkond Mina ja Keskkond:

- 1) nimetab kohti ja esemeid, mis võivad olla ohtlikud

- 2) oskab nimetada ruume lasteaias ja teab nende otstarvet
- 3) teab, et inimene saab talvel linde ja loomi aidata
- 4) teab valgusfooride tulede süttimise järjekorda ja teab nende tähendusi
- 5) teab sebra tähendust
- 6) teab helkuri kasutamise vajalikkust
- 7) teab eriotstarbeliste sõidukite (kiirabi, politsei, tuletõrje) ülesandeid
- 8) eristab ja nimetab ööd ja päeva

Valdkond Keel ja kõne:

- 1) oskab öelda ees – ja perekonnanime
- 2) kasutab 3-5 sõnalisi lauseid, sh koond ja rindlauseid
- 3) jutustab kahe-kolme lausungiga lihtsa jutukese läbielatud või nähtud sündmusest
- 4) mõistab täiskasvanu poolt ette jutustatud teksti
- 5) mõistab ja kasutab lihtsamaid üld- ja liiginimetusi (loomad, sõidukid jne)
- 6) eristab häälikut häälikute reas

Valdkond Matemaatika:

- 1) kasutab tagasõnu (all, peal, ees, sees, taga) ruumisuhete tähistamiseks
- 2) laob detaile suuruse järgi
- 3) saab aru võrdlusastmest (ilus, ilusam, kõige ilusam; suur, suurem, kõige suurem)
- 4) sorteerib esemeid rühmadesse ühe etteantud tunnuse järgi (värv, kuju, suurus)
- 5) nimetab ringi, ruutu, kolmnurka
- 6) loendab viie piires ja tunneb arvude rida 5ni

Valdkond Kunst:

- 1) kleebib detaile, kujundeid
- 2) lõikab läbi pabeririba
- 3) hoiab pliiatsit õigesti käes
- 4) värvib piirjoonte sees
- 5) käsitseb iseseisvalt voolimismaterjali, veeretab kuule, vorstikesi, pätse
- 6) nimetab ja tunneb põhivärve (punane, kollane, sinine, roheline, must, valge)

Valdkond Muusika:

- 1) oskab kasutada löökpille: kõristid, kõlapulgad, tamburiin jms

- 2) laulab vabalt voolava häälega
- 3) alustab, lõpetab laulu teistega üheaegselt
- 4) liigub vastavalt muusika iseloomule
- 5) liigub ringis üksi, paaris
- 6) kasutab lihtsaid tantsuelemente (galopp, sulghüpped)
- 7) kordab liisusalme ja luuletusi

Valdkond Liikumine:

- 1) sõrmemängu ajal liigutab iga sõrme
- 2) kõnnib ja jookseb kooskõlastatud käte ja jalgade liikumisega
- 3) kõnnib tasakaalupingil
- 4) viskab palli paaris
- 5) hüppab paigalt kaugust
- 6) sooritab põhiliikumisi kombinatsioonides ja õpitud harjutustes
- 7) sooritab koordineeritud, tasakaalu ja osavust arendavaid harjutusi

Viieaastased lapsed

Mänguoskused:

- 1) Liitub kaaslastega arvestavalt käimasoleva mänguga
- 2) Järgib mängureegleid
- 3) Etendab/võtab mängudes erinevaid rolle
- 4) Mängib fantaasiamänge
- 5) Organiseerib mängu, määrab reeglid ja kaasab teisi

Tunnetus- ja õpioskused:

- 1) Osaleb ühistegevustes rõõmuga
- 2) Keskendub huvipakkuvale tegevusele mõnikümmend minutit
- 3) Püüab korrigeerida oma käitumist või tegevust vastavalt täiskasvanu juhistele

Sotsiaalsed – ja enesekohased oskused:

- 1) Püüab vastuvõetaval viisil toime tulla tugevate tunnetega
- 2) Saab hakkama lihtsamate konfliktolukordade lahendamiseks
- 3) Väljendab oma emotsioone ja oskab neid nimetada (olen kurb, rõõmus jms)
- 4) Püüab oodata oma järjekorda rahulikult

- 5) Kasutab elementaarseid viisakusreegleid (teretab, tänab, palub)
- 6) Osaleb vestluses, lastes ka teistel rääkida
- 7) Teab ja püüab järgida rühma reegleid
- 8) Saab riietumisega iseseisvalt hakkama (va paelte sidumine)

Valdkond Mina ja Keskkond:

- 1) teab oma ees-ja perekonnanime, aadressi, vanemate ja õdede-vendade nimesid
- 2) teab oma rahvust, oma keelt ning riigi tähtsamaid sümboleid
- 3) oskab kirjeldada lasteaia õueala ning seal kasutatavaid vahendeid
- 4) nimetab tervist hoidvaid tegevusi
- 5) nimetab toiduaineid, mida tuleb iga päev süüa
- 6) selgitab, miks ei tohi võõrastega kaasa minna ning tundmatuid asju ei puutu
- 7) oskab nimetada kõiki aastaaegu ning neid iseloomustada
- 8) mõistab, miks on vaja istutada puid ja taimi
- 9) teab, kuidas sõiduteed ületada
- 10) teab lapse jaoks vajalike liiklusmärkide tähendust
- 11) loetleb tuntumate ametite juurde kuuluvaid töövahendeid
- 12) oskab nimetada tuttavaid loomi, kirjeldada nende välimust ja öelda, kus nad elavad

Valdkond Keel ja kõne:

- 1) hääldab õigesti kõiki emakeele häälikuid
- 2) moodustab grammatiliselt õigeid lauseid
- 3) suudab määrata hääliku olemasolu sõnas
- 4) suudab jutustada 3 – 5 lausungiga sündmustes oma elus, nähtud või kuulnud jutus
- 5) märkab ja oskab parandada vigu teiste kõnes
- 6) reastab lihtsama pildiseeria ja jutustab selle järgi
- 7) tunneb ja kirjutab mõningaid tähti ja kirjutab oma nime
- 8) teab peast liisusalme ja luuletusi

Valdkond Matemaatika:

- 1) järjestab esemeid pikkuse, laiuse, kõrguse järgi
- 2) oskab näha ja nimetada 3-5 eseme ühist tunnust
- 3) oskab kasutada ajamõisteid (eile, täna, homme)
- 4) tunneb ja nimetab vähemalt 8 värvust

5) järjestab esemeid suuruse järgi

Valdkond kunst:

- 1) käsitleb õigesti kunstivahendeid: pliiatsit, pintsli, kriite jne;
- 2) oskab kujutada tüdrukule ja poisile iseloomulikku välimust ja riietust;
- 3) tunneb ja kasutab värve: sinine, punane, kollane, roheline, valge ja must;
- 4) Õpib segama erinevaid värvitoone (kasutades valget ja musta värvi);
- 5) märkab õigeid suurusvahetusi, osi ja detaile;
- 6) oskab näidise järgi kaunistada oma tööd korrapärase muustriga;
- 7) õpib savipulka ja –kera lamedaks vajutama;
- 8) lisaks plastliini veeretamisele, annab voolitavale iseloomuliku tunnuse, seda pigistades või venitades;
- 9) lõikab kääridega mööda sirgjoont;
- 10) voldib paberit pooleks;
- 11) kleebib mitmest osast koosnevaid kujundeid;
- 12) oskab rebida paberit;
- 13) oskab pärleid lükkida rütmilise jadana paelale;
- 14) oskab tööd kaunistada motiivide ja kujunditega;
- 15) kasutab joonistusvahendeid liigse surveta
- 16) joonistab äratuntavalt maja, inimest, puud jm.

Valdkond Muusika:

- 1) liigub vastavalt muusika tempo kiirenemisele või aeglustumisele
- 2) laulab ilmekalt, puhta intonatsiooniga
- 3) õppeaasta lõpuks laulab iseseisvalt mõne aasta jooksul õpitud laulu
- 4) kuulab muusikat ja oskab seda iseloomustada (lõbus, kurb, kõrge, madal jne)
- 5) mängib raskemaid rütmipille (triangel)

Valdkond Liikumine:

- 1) kasutab põhiliikumisi aktiivses kehalises tegevuses ja mängudes
- 2) valitseb oma keha ning sooritab tasakaalu, painduvust, osavust arendavaid harjutusi
- 3) seisab ja hüppab ühel jalal, kõnnib päkal, kannal, jala sise- ja välisküljel
- 4) mängib kollektiivseid võistlusmänge
- 5) õpitud tegevustes kasutab ohutuid liikumisviise

- 6) kasutab spordi – ja mänguväljakute vahendeid sihipäraselt
- 7) oskab liikumises kasutada raskemaid elemente: ees ja külggalopp, hüpakamm

Kuueaastased lapsed

Mänguoskused:

- 1) osaleb ühismängudes, mis nõuavad otsustamist
- 2) tuleb toime erinevate rollide täitmisega; matkib mängus täiskasvanute rolle
- 3) tuleb toime mängureeglite selgitamisega
- 4) osaleb äraarvamismängudes

Tunnetus ja õpioskused:

- 1) suudab vestluses oma järjekorda oodata
- 2) suudab keskenduda tegevusele vähemalt 20- 30 minutit
- 3) kasutab tegevusi planeerides sisekõnet
- 4) järgib ühistegevustes reegleid ja suudab neid selgitada

Sotsiaalsed ja enesekohased oskused:

- 1) abistab ja kiidab teisi
- 2) sõlmib sõprussuhteid teiste lastega
- 3) hoiab korras õppe- ja mänguasjad
- 4) tunneb ja täidab lauakombeid
- 5) seab endale eesmärged ja üritab neid ellu viia
- 6) eelistab omasoolisi mängukaaslasi, kujunevad esimesed sõprussuhted
- 7) järgib sotsiaalset rutiini

Valdkond Mina ja Keskkond:

- 1) teab nädalapäevade järjestust
- 2) nimetab oma lasteaia ja rühma nime
- 3) teab raha otstarvet
- 4) oskab nimetada teisi rahvusi ja keeli
- 5) oskab kirjeldada tähtsamate tähtpäevade tähistamist lasteaias
- 6) teab, miks on vaja prügi sorteerida
- 7) kirjeldab, kuidas hoida enda ja teiste tervist
- 8) teab, millised toiduained tekitavad hambaauke
- 9) teab ja kirjeldab, kuidas tegutseda ohuolukorras
- 10) seostab muutusi looduses aastaegade vaheldumisega ning oskab neid kirjeldada

- 11) oskab kirjeldada oma teekonda kodust lasteaeda
- 12) soovib osaleda looduse korrastamise
- 13) oskab nimetada ja kirjeldada aias ja metsas kasvavaid taimi
- 14) nimetab tuntumaid erineva elupaiga ja viisiga loomi ning kirjeldab nende välimust

Valdkond Keel ja kõne:

- 1) kirjutab loetavalt oma ees – ja perekonnanime
- 2) tunneb enamuse tähtedest
- 3) oskab hääldata, määrata hääliku olemasolu ja asukohta sõnas (v.a häälikuühenditega sõnad)
- 4) oskab sünteesida häälitud sõna
- 5) jutustab isiklikest kogemustest ja oskab oma joonistust kirjeldada
- 6) suunab kõnega kaaslaste tegevust, annab hinnangut
- 7) oskab tuletada sõnu (triip – triibuline jne)

Valdkond Matemaatika:

- 1) võrdleb arve (on suurem kui, on väiksem kui)
- 2) oskab vähendada ja juurde panna 1 – 3 piires
- 3) nimetab arve 1-10
- 4) loendab hulga elemente 1 -10-ni
- 5) oskab esile tuua erinevaid ja sarnaseid tunnuseid
- 6) oskab esemed olulise tunnuse järgi grupeerida
- 7) mõõdab pikkust, laiust, kõrgust kokkulepitud mõõtevahendiga
- 8) järjestab raskuse ja paksuse järgi

Valdkond Kunst:

- 1) lõikab välja lihtsamaid kujundeid
- 2) oskab joonistada kujundeid
- 3) voolib loovalt
- 4) oskab kasutada pliiatsiteritajat
- 5) murrab paberi kokku joont mööda

Valdkond Muusika:

- 1) oskab tantsusamme ja kasutab neid erineva iseloomuga tantsudes: rõhksamm, hüpaksamm, galopp

- 2) oskab välja mõelda uusi liigutusi laulumängude juurde
- 3) laulab ilmekalt erineva iseloomuga laule (vaikselt, valjult, kiiresti, aeglaselt)
- 4) julgeb esineda üksi solistina
- 5) tantsib polka sammuga
- 6) oskab kirjeldada muusika iseloomu

Valdkond Liikumine:

- 1) käsitseb mängu ja spordivahendeid juhendatud aktiivsetes tegevustes ja loovmängudes
- 2) säilitab dünaamilistes harjutustes tasakaalu
- 3) ronib varbseinal ja vahelduva sammuga ja täidab lisaülesandeid
- 4) püüab, viskab, põrgatab palli
- 5) hüppab kaugust hoojooksult ja paigalt
- 6) teab ja kasutab mõisteid õpitud terminoloogia piires (kõhuli lamang, harkiste)

Seitsmeaastased lapsed

Mänguoskused:

- 1) tunneb mängust rõõmu ning on suuteline mängule keskenduma
- 2) rakendab mängudes loovalt oma kogemusi, teadmisi ja muljeid ümbritsevast maailmast
- 3) algatab erinevaid mängu ja arendab mängu sisu
- 4) täidab mängudes erinevaid rolle
- 5) järgib mängureegleid ning oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada
- 6) suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele
- 7) tunneb rõõmu võidust ja suudab taluda kaotust võistlusmängus
- 8) kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid

Tunnetus – ja õpioskused:

- 1) saab aru lihtsamatest seostest (hulk, põhjus, tagajärg), tajub esemeid, sündmusi ja nähtusi tervikuna
- 2) mõtleb nii kaemuslik-kujundlikult kui ka verbaalselt, saab kuuldust aru, reageerib sellele vastavalt ning kasutab arutlevat dialoogi
- 3) tegutseb sihivõrre, on suuteline keskenduma kuni pool tundi
- 4) kavandab ja korraldab oma igapäevaseid tegevusi ja viib alustatud tegevused lõpuni
- 5) tegutseb uudses olukorras täiskasvanu juhiste järgi
- 6) suhtub õppimisse positiivselt – tahab õppida, uurida, esitada küsimusi, avastada ja katsetada

7) rühmitab esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste alusel

8) kasutab materjali meeldejätmiseks kordamist

Sotsiaalsed oskused:

1) püüab mõista teiste inimeste tundeid ning arvestada neid oma käitumises ja vestluses

2) tahab ja julgeb suhelda – huvitub suhetest ja tunneb huvi teiste vastu

3) hoolib teistest inimestest, osutab abi ja küsib seda vajadusel ka ise

4) osaleb rühma reeglite kujundamisel

5) oskab teistega arvestada ja teha koostööd

6) loob sõprussuhteid

7) saab aru oma-võõras-ühine tähendusest

8) teeb vahet hea ja halva käitumise vahel

9) mõistab, et inimesed võivad olla erinevad

10) järgib kokkulepituid reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme

11) selgitab oma seisukohti

Enesekohased oskused:

1) suudab oma emotsioone kirjeldada ning tugevaid emotsioone, nt rõõmu, viha, sobival viisil väljendada

2) kirjeldab enda häid omadusi ja oskusi

3) oskab erinevates olukordades sobivalt käituda ning muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele

4) algatab mängu ja tegevusi

5) tegutseb iseseisvalt ja vastutab oma käitumise eest

6) teab, mis võib olla tervisele kasulik või kahjulik ning kuidas ohutult käituda

7) saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused

8) kasutab erinevaid vahendeid heaperemehelikult ning tegevuse lõppedes koristab enda järelt

Valdkond Mina ja keskkond:

1) tutvustab ja kirjeldab iseennast, enda omadusi, huvisid jms

2) kirjeldab oma kodu, perekonda ja peretraditsioone

3) nimetab ja kirjeldab erinevaid ameteid

4) nimetab Eesti riiklikke sümboleid ja rahvatraditsioone

5) mõistab, et inimesed on erinevad ning neil on erinevad vajadused

- 6) oskab eristada igapäevaelus tervisele kasulikku ja kahjulikku
- 7) julgeb keelduda (ühis) tegevus (t) est, kui osalemine on ennast ja teisi kahjustav või ohtlik
- 8) kirjeldab, kuidas ümbritsev keskkond ja inimeste käitumine võib mõjutada tervist
- 9) järgib isikliku hügieeni nõudeid, sealhulgas hammaste hoidmist ja hooldamist
- 10) suhtub ümbritsevasse keskkonda hoolivalt ning käitub seda säästvalt
- 11) kirjeldab kodukoha loodust, tuntumaid taimi, seeni ja loomi
- 12) kirjeldab loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites: ööpäev, nädal, aastaring
- 13) selgitab, miks on valgus, temperatuur, vesi, muld ning õhk taimedele, loomadele ja inimestele tähtsad
- 14) selgitab ilmastikunähtuste sõltuvust aastaegadest, öö ja päeva vaheldumisest
- 15) mõistab ja märkab enda ja teiste tegevuse mõju ja tagajärgi keskkonnale
- 16) kirjeldab võimalikke ohte kodus, veekogul, liikluses jm
- 17) teab, kuidas jalakäijana ohutult liigelda ning jalgrattaga lasteaia õuealal sõita

Valdkond Keel ja kõne:

- 1) tuleb toime nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega suhtlemisel; arvestab kaassuhtleja ja suhtlemise paigaga
- 2) saab aru kuuldu sisust ja suudab sellele sobivalt reageerida
- 3) suudab oma mõtteid suulises kõnes edasi anda
- 4) jutustab pildi, kuulnud teksti või oma kogemuse alusel, annab edasi põhisisu ja olulised detailid, vahendab ka oma tundeid
- 5) kasutab kõnes liitlauseid
- 6) kasutab kõnes kõiki käände- ja pöördvorme ainsuses ja mitmuses
- 7) valdab suhtlemiseks piisavat sõnavara ja suudab vajadusel ise sõnu moodustada
- 8) hääldab oma kõnes ja ette öeldud sõnade kordamisel õigesti kõiki emakeele häälikuid
- 9) tunneb tähti ja veerib kokku 1–2-silbilisi sõnu, tunneb kirjapildis ära mõned sõnad
- 10) kirjutab joonistähedega 1–2-silbilisi sõnu õigesti järjestatud ühekordsete tähtedega
- 11) teab peast emakeelseid luuletusi ja laule

Valdkond Matemaatika:

- 1) määrab esemete hulga ühiseid tunnuseid ja jaotab esemeid kahe erineva tunnuse järgi
- 2) võrdleb hulki, kasutades mõisteid rohkem, vähem, võrdselt

- 3) teeb 12 piires loendamise teel kindlaks esemete arvu, teab arvude 1–12 järjestust ja tunneb numbrimärke ning oskab neid kirjutada
- 4) liidab ja lahutab 5 piires ning tunneb märke + , – , =
- 5) koostab kahe esemete hulga järgi matemaatilisi jutukesi
- 6) järjestab kuni viit eset suuruse järgi (pikkus, laius, kõrgus jm)
- 7) rühmitab esemeid asendi ning nähtusi ja tegevusi ajatunnuse järgi
- 8) kirjeldab enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteerub ruumis, õuealal ja paberil
- 9) oskab öelda kellaaega täistundides
- 10) nimetab nädalapäevi, kuid, aastaagu, teab oma sünnikuud ja -päeva
- 11) mõõdab esemete pikkust kokkulepitud mõõdu ühikuga (samm, pulk, nöör vms)
- 12) eristab enamkasutatavaid raha- ning mõõtühikuid (kroon, sent, meeter, liiter, kilogramm) ja teab, kuidas ning kus neid ühikuid kasutatakse
- 13) leiab erinevate kujundite hulgast ringi, kolmnurga, ristküliku, ruudu ning kera ja kuubi, kirjeldab neid kujundeid

Valdkond Kunst:

- 1) leiab ümbritseva vaatlemisel erinevaid detaile, objekte ja nendevahelisi seoseid ning kujutab ümbritsevat vabalt valitud viisil
- 2) väljendab joonistades, maalides, voolides ja meisterdades meeleolusid ja fantaasiaid
- 3) kasutab kunstitöö loomiseks erinevaid vahendeid
- 4) kujutab inimesi neile iseloomulike tunnuste kaudu
- 5) keskendub alustatud tegevusele ja loob oma kunstitöö
- 6) loob esemeid erinevaid tehnikaid ja materjale kasutades ning räägib nende otstarbest
- 7) koostab ise või valib tööst lähtuvalt sobivad motiivid või vahendid eseme kaunistamiseks
- 8) kirjeldab kunstiteoseid, nende värve ja meeleolu

Valdkond Muusika:

- 1) laulab ilmekalt loomuliku häälega ja vaba hingamisega
- 2) laulab eakohaseid rahva- ja lastelaule nii rühmas/ansamblis kui ka üksi
- 3) suudab laulu või muusikapala tähelepanelikult kuulata ning kuulatud muusikat iseloomustada
- 4) eristab kuulmise järgi laulu ja pillimängu
- 5) eristab tämbri ja kõla järgi õpitud pille

- 6) mängib eakohastel rütmi- ja meloodiapillidel õpitud lauludele ja instrumentaalpaladele lihtsaid kaasmänge
- 7) mängib laste pillidel ja oskab mängida ka pilli ansamblis
- 8) liigub vastavalt muusika meeleolule
- 9) väljendab ennast loovalt muusikalis-rütmilise liikumise kaudu

Valdkond Liikumine:

- 1) keskendub sihipäraseks kehaliseks tegevuseks
- 2) peab liikumisel ja mängimisel kinni üldistest ohutusreeglitest, valides sobivad paigad ja vahendid
- 3) sooritab põhiliikumisi pingevabalt, nii et liigutused on koordineeritud, rütmilised
- 4) sooritab painduvust, kiirust, vastupidavust ja jõudu arendavaid harjutusi
- 5) säilitab tasakaalu paigal olles ja liikumisel
- 6) kasutab harjutuste sooritamisel mõlemat kätt, täpsust nõudvas tegevuses kasutab domineerivat kätt
- 7) matkib täiskasvanut harjutuste sooritamisel
- 8) sooritab üheaegselt kaaslasega rütmi liikumisi
- 9) liigub vastavalt enda tekitatud rütmile ühtlase ja vahelduva tempoga
- 10) kasutab liikumisel erinevaid vahendeid (lindid, rätikud, rõngad, suusad, kelgud jne)
- 11) mängib sportlike elementidega mängu (korvpall, jalgpall jne)
- 12) peab kinni kokkulepitud mängureeglitest
- 13) nimetab erinevaid spordialasid ja Eesti tuntumaid sportlasi

9. LAPSE KOOLIVALMIDUSE HINDAMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS

Koolivalmidus on valmisolek minna mänguliselt põhitegevuselt üle õpitegevusele. Valmisolek õpingute alustamiseks kujuneb samm-sammult kogu koolieelse perioodi jooksul. Valmisoleku kujunemist mõjutavad nii sünnipärasead eeldused ja võimed kui ka kasvukeskkond, milles laps igapäevaselt elab ja areneb.

Lapse arengut jälgitakse lasteaias pedagoogide ja eripedagoogi poolt kogu koolieelsel perioodil.

Koolivalmiduse hindamiseks viiakse läbi:

- Koolivalmiduskaardi täitmine Eliis infosüsteemis, mille käigus rühmaõpetajad, muusika- ja liikumisõpetaja selgitavad välja lapse arengu taseme õppekavas sätestatud üldoskustes ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkonna oskustes. Selgub rühma üldine tase ja laste hulk, kes vajavad individuaalset tööd.

- Joonistamise test koolieelikutele (aprill – mai kuus), mis näitab:

1) Lapse kognitiivset arengut: sõnavara, verbaalsest instruksioonist arusaamist, mälu, arusaamist matemaatilistest mõistetest, joonistamis- ja kirjutamisoskust, oskust töötada paberi ja pliiatsiga, orienteerumist paberil.

2) Lapse sotsiaal-emotsionaalset arengut: iseendaga toimetulekut, grupis töötamise oskust, käitumisreeglite tundmist, kohanemist keskkonna ja inimestega, tähelepanu ja kontsentratsioonivõimet, korraldustest arusaamist ja oskust nende järgi tegutseda.

Kõik saadud tulemused lisatakse lapse nimelisse mappi. Antud tulemuste põhjal antakse tagasisidet lapsevanemale.

10. ERIVAJADUSTEGA LAPSE ARENGU TOETAMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS

Laps on arenguliste erivajadustega kui tema võimed, tervislik seisund või muud omadused (sh keha-, kõne, meele- või kognitiivne puue, emotsionaalsed ja käitumisraskused, üld- või erianekus, keeleline või kultuuriline taust) erinevad sedavõrd, et tavapärase õpikeskkond ning õppe- ja kasvatusprotsess ei toeta tema võimete arengut piisavalt. Lapse varane erivajaduste või andekuse määratlemine ning vastava arendustegevuse alustamine annavad parema võimaluse lapse arengu ja õppimise toetamiseks.

Et toetada lapse võimetekohast ja mitmekülgset arengut on vajalik tal võimaldada jõukohaselt osaleda õppe- kasvatustöös, võivad olla vajalikud muutused: - eesmärgistuses, - oodatavates tulemustes, - õppekorralduses. Selleks, et eelkooliealisele lapsele pakkuda võimetekohast kvaliteetset alusharidust, on vaja välja selgitada nende laste individuaalne võimekus, selle suhe eakohasusega ning individuaalsust arvestavalt kaasata laps õppe-kasvatustöö protsessi.

Võrdselt toetamist vajavad nii andekad kui ka arengus mahajäänud lapsed. Õigeaegse sekkumisega ennetatakse käitumis- ja suhtlemisraskusi. Mida varem lapse hariduslikke erivajadusi märgatakse, kirjeldatakse ja arendustööd alustatakse, seda paremad on lapse võimalused toime tulla igapäevaelus ja koolis.

Lapse arengu hindamine, varajane sekkumine ja toetamine

Laste arengut toetavad tingimused püütakse tagada kolme tasandiliselt, kus iga eelnev tasand on baasiks järgneva tasandi tõhusaks toimimiseks. tasand tegevused teostajad soovitud

I Märkamine ja esialgne toetamine:

- laste arengu jälgimine rühmas
- võimaliku mahajäämise, eripärasuse või andekuse õigeaegne avastamine

- lapsevanema (-te) kaasamine probleemi olemuse selgitamiseks
- õpetajad , eripedagoog
- õpetaja abid
- liikumis- ja muusikaõpetajad,
- lapsevanem

II Erivajaduse hindamine, täpsem vajaduste väljaselgitamine, nõustamine :

- toimuvad täiendavad uuringud, mille käigus hinnatakse konkreetse lapse arengutaset täpsemalt (eripedagoog)
- vajadusel erivajadusega lapse suunamine Hariduse Tugiteenuste Keskusse, kes konkretiseerib eriabi vormi ja mahu ning suunab vajadusel lapse tema arengust lähtuvalt sobivasse erilasteaeda/rühma.
- samasse pöörduvad ka koolipikenduse taotlejad
- kõne- ja keelearengu probleemidega lastega viiakse läbi süvendatud kõneuuringud
- vajadusel soovitatakse lapsel pöörduda uuringuteks eriarstide (silma-, kõrvaarst, neuroloog) poole
 - lapse perearst
 - erinevad meditsiini eriala spetsialistid
 - lasteaia eripedagoog
 - rühmaõpetajad
 - muusika - rütmikaõpetaja,
 - lapsevanemad
 - lasteaia juhtkond

Kõik last puudutavad küsitlused, vaatlused, uuringud viiakse läbi ainult lapsevanema koostöös ja nõusolekul.

III Lapse arengu tasemele vastav õpetus e. sekkumine:

- võimaluse korral arvestatakse arengukeskkonna kujundamisel last uurinud spetsialistide ja/või nõustamiskomisjoni soovitusi ning lapsevanemate soove ja arvamusi.
- individualiseerimise võimalusteks on - individuaalne lähenemine rühmaõpetajate ja õpetaja abide poolt,
 - tegevuste individualiseerimine ja diferentseerimine
 - õppekasvatustegevuse mahu optimeerimine
 - vajadusel tugiisiku teenuse rakendamine

- lapsevanema kaasamine arendustegevusse
- vajadusel individuaalse õppekava rakendamine (IAK).

Lasteaia personali tegevussuunad erivajadusega lapse toetamisel

Rühmaõpetajad:

- Märkavad lapse probleemi, teevad lapse kohta märkmeid Eliis infosüsteemi, kuhu fikseerivad lapse positiivsed ja negatiivsed situatsioonid, konfliktid, lahendused jm olulise.
- Analüüsivad lapse arengu analüüsi tulemusi ja situatsioone, lahendusi, toetamise võimalusi jm olulist
- Pöörduvad lapsevanema poole, teavitavad probleemist, selgitavad koduse olukorra, kaasavad lapsevanema koostööle lapse toetamiseks jne. Soovitavad koos eripedagoogiga, vajadusel lapsele eriala spetsialisti konsultatsiooni.
- Vestlevad rühma lastega, kujundades erivajadusega kaaslasesse positiivset hoiakut.
- Suhtuvad erivajadusega lapsesse mõistvalt, väldivad negatiivseid hoiakuid.
- Kujundavad või loovad vastavalt asutuse võimalustele lapse(laste) turvalise keskkonna.
- Vajadusel koostavad lapsele iseloomustuse eri spetsialistile esitamiseks või pöörduvad ise nõustamiseks Hariduse- ja Tugiteenuste keskusesse.
- Osalevad IAK koostamisel ja elluviimisel

Eripedagoog:

- Eripedagoogi ülesannete hulka kuulub kogu laste arengu spektri eale vastavuse jälgimine ja hindamine, võimalike arenguerisuste märkamine ning lapse toetamine nende ületamisel. Info lapsega tehtud tegevuste, testide, iseloomustuste, lapsevanematega ja rühmaõpetajatega vestluste jne. kohta teeb eripedagoog märkmed Eliis infosüsteemi.
- Nõustab rühma õpetajaid ja lapsevanemaid.
- Osaleb võimalusel rühma koosolekutel, aruteludes ja vestlus ringides, vajadusel ka arenguestlustes.
- Teeb ettepanekuid eriarstide konsultatsioonidele suunamiseks ning vormistab vajalikud väljavõtted ja kõne iseloomustused.
- Annab teavet juhtkonnale.

Lapsevanem:

- Jagab oma kogemusi lapse tegutsemise, käitumise ja suhtlemise iseärasustest kodus.

- Vahendab infot erinevatelt lapsega tegelenud spetsialistidelt, arstidelt jne.
- Osaleb IAK koostamisel ja elluviimisel.
- Hoiab õpetajatega kontakti ja huvitub lapse edusammudest ja tegevustest lasteaias.

Muusika-rütmika õpetaja:

- Jälgib last muusikalistes tegevustes.
- Äratab huvi muusika, selle kuulamise ja musitseerimise vastu.
- Aktiviseerib positiivseid aistinguid ja emotsioone läbi muusikaliste impulsside.
- Toetab rütmi- ja kuulmistaju arengut.

Õppealajuhataja:

- Tutvub lapsega, teeb oma tähelepanekud rühma töökorraldusest jne.
- Nõustab rühma meeskonda pakkudes erinevaid lahendusi, kuulab ära õpetajate poolsete lahenduste pakkumised jms.
- Informeerib lasteasutuse direktorit, teeb ettepanekuid.

Direktor:

- Vajadusel osaleb aruteludes, vestlusingides.
- Võimaldab õpetajatele täiendkoolitusi.
- Vajadusel muudab töökorraldust; lähtuvalt seadusandlusest.
- Leiab võimalusi vajaliku materiaalse baasi jaoks.
- Suunab vajadusel lapsevanema nõustamiskomisjoni.

Erineva keelelise ja kultuurilise taustaga lapse toetamise põhimõtted

- Pedagoogid toetavad erineva keele- ja kultuuritaustaga peresid eesti keele ja kultuuri tutvustamisel ja väärtustamisel.
- Teistele rühma ja lasteaia kaaslastele omakorda tutvustatakse lapse päritolumaa kultuuri ja kombeid. Erinevat kultuuri- ja keele tausta peetakse väärtuseks.
- Lapsed kasvavad vastastiku mõistmise ja sallivuse õhkkonnas.
- Korraldatakse võimalusel muukeelsetele lastele eesti keele õpet kasutades nii keelekümbeluse – kui teisi metoodilisi võtteid ja materjale. (Mapp koos pildimaterjali ja õpetaja raamatuga, välja antud Mitte-eestlaste Integratsiooni Sihtasutuse Haridusprogrammide Keskuse poolt, kodulehe aadress www.meis.ee)
- Keeleõppe toetusse kaasatakse ka lapse pere.

Vajadusel individuaal õppekava loomine.

Andekate laste toetamise põhimõtted

- Andekad lapsed saavad õppeprotsessis vajadusel rohkem, keerulisemaid ja süvenemist nõudvaid (lisa)ülesandeid.
- Last suunatakse ise teavet otsima ja seda hiljem rühmakaaslastega jagama.
- Leitakse võimalusi, et laps saaks kasutada oma tugevusi, fantaasiat või oskusi rakendades valida vahendeid ja väljundeid tegevusteks.

11. LASTEVANEMATEGA KOOSTÖÖ PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS

Koostöö lapsevanematega toetub partnerlussuhete loomisele. Pedagoogid ja lapsevanemad vastutavad vastastikuste heade suhete loomise ja arendamise eest. Igapäevane suhtlemine, lugupidamine, lapse huvide ja erinevustega arvestamine toetab positiivsete suhete kujunemist. Perekond kannab peamist vastutust lapse kasvatuse, hoolitsuse ja arengu eest.

Esimese sammu koostöö loomiseks teeb õpetaja. Hea koostöö aluseks on õpetaja professionaalsed suhtlemisoskused, positiivne hoiak ja oskus ennast vanematele arusaadavaks teha.

Koostöö lapsevanemaga algab enne lasteaeda tulekut. Laps ja lapsevanemad saavad tutvuda lasteaia, lapse rühma ja õpetajatega. Uutele lastevanematele korraldatakse augustis lastevanemate koosolek, tutvumine rühmaruumidega ja vajadusel saab lapsevanem õpetajatega vestelda, kus vanemad saavad neid huvitavat ja lasteaeda puudutavat infot (lasteaia kodukord ja päevakava, vajalikud riided, koostöö tähtsus õpetaja ja lapsevanemate vahel jne).

Koostöös lastevanematega arutatakse läbi lasteaia tähtsamad üritused, õppekäigud ning uute laste puhul ka rühmareeglid.

Lapsevanematega suhtlemise võimalused:

- võimalusel individuaalne vestlemine lapse rühma tuleku ja lahkumise ajal
- personaalsed kirjalikud teated vanematele
- oluline info rühma teadetetahvilil
- elektrooniline kirjavahetus (Eliis infosüsteem)
- lastevanematega kohtumine kindlaksmääratud ajal
- lapse arenguestlus
- lastevanemate nõustamine ja võimalusel koolituste läbiviimine

- lastevanemate osalemine lasteaia- ja rühma üritustel
- lastevanemate koosolekud

Õppeaasta algul valitakse üldkoosolekul liikmed hoolekogusse. Hoolekogu koosolekud toimuvad vastavalt hoolekogu tööplaanile. Lapsevanemaid kaasatakse läbi hoolekogu lasteaia arengu- ja õppekava kujundamisesse ning arendustegevusse. Lasteaias viiakse süsteemselt läbi lastevanemate rahulolu uuringuid.

12. LASTEAIA ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD

Lasteaed koostab oma õppekava riikliku õppekava alusel. Lasteaia õppekava vastava õppeaasta redaktsioon kinnitatakse iga õppeaasta alguses. Õppekava koostamisest ja arendamisest võtavad osa lasteasutuse pedagoogid, kaasates lapsevanemaid. Lasteaia õppekava kinnitab asutuse juht pedagoogilise nõukogu ettepanekul, kuulates ära hoolekogu arvamuse.

13. KULDRE KOOLI LASTEAED „SIPSIK“ TEGEVUSKAVA KUUDE KAUPA.

2023/2024 õa.

AUGUST

Tere lasteaed ! Mängumaalt töömaale.

Mina ise, minu nimi, vanus, sünnipäev, elukoht. Tutvumine lasteaia ruumidega, mänguväljakuga ja seal kehtivate reeglitega.

Lasteaia rühma päevakava. Eneseteenindamine (käte pesemine, riietumine).

SEPTEMBER

Tarkusepäev – Sipsiku sünnipäev. Mängumaalt töömaale

Meie lasteaia nimi on Sipsik. Sipsiku sünnipäeva tähistamine. 01.september- Tarkusepäev. 1. septembril tähistame Lasteaia saalis Tarkusepäeva ja Sipsiku 25. sünnipäeva. Tutvumine lasteaia ruumidega, mänguväljakuga ja seal kehtivate reeglitega.

Tere, lasteaed ! Mängumaalt töömaale. Sipsik õpib liiklema

Mina ise, minu nimi, vanus, sünnipäev, elukoht. Tutvumine lasteaia ruumidega, mänguväljakuga ja seal kehtivate reeglitega.

Lasteaia rühma päevakava. Eneseteenindamine (käte pesemine, riietumine).

Sügis metsas

Erinevad seened ja metsamarjad meie metsades. Söögiseened ja mürgised seened. Erinevad puud (vaher, kask, kuusk). Puude lehed, lehtede värvikirevus.

Sügis aias ja põllul

Aiasaaduste tunnused, kasvukoht, maitseomadused, kasutamiskiisid.

Aia marjade ja puuviljade tunnused, kasvukoht, maitseomadused, kasutamiskiisid. Hoidistamine ja kelder.

Juurviljad – porgand, peet jne. Köögiviljad – kapsas, kurk, tomat jne. Sügislilled.

Tervishoid sügisel – vitamiinirikas toit, karastamine, õues viibimine, puhkus.

Sügisel algus (23.09. 2022)

Liiklus: Liikluse teema kogu september

Laps tunneb ära valgusfoori ja õpib tundma tulede tähendust. Sõidutee ületamine. Valgusfoor. Bussist väljumine. Lasteaiate.

Ohutus ja turvalisus. Ohutus ja turvalisus rühmaruumis, mänguväljakul ja teel lasteaeda. Ära kiirusta! Orienteerumine ruumis ja õuealal. Sõidutee ületamine. “Peatu, vaata, veendu!”

Jalakäija käitumisreeglid. Jalakäija käitumisreeglid.

Sõpradega teel liikumise ohud (tähelepanu hajumine, jutustamine, tõuklemine, müramine jms.)

OKTOOBER

Millest on tehtud leivake ja saiake ?

Erinevad teraviljad – nisu, kaer, rukis, oder. Viljapeade ja viljaterade kuju, suurus. Vilja teekond lauale. Viljakoristus töödeks vajalikud masinad ja ametid (mõlder – veski, kombainer – kombain jne.). Leivapäev.

Linnud

Paigalinnud – tihane, varblane, leevike, vares, harakas. Lindude toidulaud.

Rändlinnud – pääsuke, toonekurg, kuldnokk, haned, luiged. Lindude kehaosad.

Ilmastiku muutused: öö -ja päeva vaheldumine (päev on lühem). Temperatuuri langus – öökülm. Sobiva riietuse valik. Loodus valmistub talveks. Soojust ja valgust on vähem.

Elan metsas olen loom, uudiseid sealt talvest toon

Metsloomad – jännes, karu, põder, hunt, rebane, orav, siil jne. Loomade valmistumine talve tulekuks. Millised loomad magavad talveund? (karu, siil, ussid). Pesade soojustamine. Loomade toitumine talvel. Loomade kehaosad.

Sügistööd ja tegemised

Kordame eelnevalt õpitut. Lehtede riisumine. Sügisesed põllutööd: maa kaevamine, künd. Looduse ja loomade valmistumine talveks.

Poiste nädal

Poiste mängud, tööd ja toimetused kodus. Ettevalmistused isadepäeva peoks.

Erinevad transpordivahendid

Sõidukid ja reisimine enne ja nüüd. Veesõidukid – parv, paat, purjekas, laev jne. Õhusõidukid – lennuk, helikopter, rakett. Maismaasõidukid – rong, auto, buss, tramm.

Liikluskasvatus kogu oktoober: “Kannan helkurit, siis olen liikluses nähtav!”

Liikluskeskkond sügisel (ilmastikutingimused, pime aeg, halb nähtavus)

Liiklemine sügisel (enda nähtavaks tegemine).

Helkur (mis on helkur, helkuri tööpõhimõte, õigesti kandmine).

NOVEMBER.

Isa on vanaisa poeg, aga kes olen mina.

Hingedepäev – kombestik hingedepäeval.

Elu järjepidevus: tita- poiss- isa- vanaisa. Isa kui perekonna pea ja tema roll perekonnas.

Käib töö ja vile koos

Erinevad elukutsed. Kohustused ja vastutused töö. Töö ja tasu. Erinevad töövahendid. Töö tunnustamine.

Mardipäev – kombes, riie, mängud, toidud jne. Mõistatused, vanasõnad.

Memme meenutab, papa pajatab.

Põllutöömehhanad, talumajapidamine praegu ja vanasti. Erinevad majapidamistööd vanasti.

Kadrinädal, tüdrukute nädal.

Kadripäev – kombestik, mängud, toidud. Koduloomad, nende toit ja eluase. Mõistatused ja vanasõnad. Tüdrukute tööd ja toimetused kodus.

Põhja- ja lõunamaa loomad.

Erinevused põhja- ja lõunamaa loomade vahel.

Põhjamaa loomad – põder, jääkaru, hüljes.

Lõunamaa loomad ja loomad – tiiger, lõvi, ahv, kaamel, kaelkirjak, elevant.

Nende välimus, toitumine, elukoht.

Laste teatmeteosed.

Liikluskasvatus kogu november: Pime aeg, libedad teed.

DETSEMBER

Jõuluvikerkaare värvid

Advendihommikud. Pühade meeleolu loomine.

Vana-aja jõulud: kombed, toit, mängud.

Kristliku Jõulupüha sümbolid (inglid, Jeesuslapse sünd). Jõulukombed vanasti ja praegu. Ettevalmistused jõulupeoks.

Liikluskasvatus kogu detsember. Talvel arvestan libeduse ja kõrgete hangedega!

Liikluskeskkond talvel (ilmastikutingimused, pimed aeg, libedus, hanged)

Liiklemine talvel (enda nähtavaks tegemine - eristumine taustast)

Ohud talvises liikluses (piiratud nähtavus- hanged, kelgul istuv laps, ere lumi).

JAANUAR

Külm toob veele jää ja lapsele punase nina.

Talv – libe, külm, jää, sula. Ilmavaatlus – sajab lund, lörtsi, rahet. Jääpurikad. Lumekoristusvahendid.

Läki õue- talverõõmud algavad !

Talispondialad, talisportlased.

Aastaring ja aastaajad

Päev, nädal, kalendrikuud, aastaajad, aasta.

Tervis – tähendab olla õnnelik ja armastatud.

Tervislik toit on südamesõbralik. Laps vajab regulaarseid toidukordi. Toidupüramiid.

Küllaldane liikumine. Liikumise viisid (kõndimine, jooksmine, hüppamine, viskamine ja jms.) Piisav puhkus. Riietus.

Liikluskasvatus kogu jaanuar: Eriotstarbelised sõidukid. Alarmsõidukid. Kõrged lumehanged, katuselt lume kukkumine, jääpurikad,

VEEBRUAR

Üks-kaks, üks-kaks, kasvan ikka suuremaks

Mina tervisemaal. Päevakava. Hügieen. Puhtuse jaoks vajalikud esemed (seep, vesi, käterätik). Karastamine. Inimese kehaorganid ja siseorganid. Erinevad meeleelundid (kuulmis-, nägemis-, haistmis-, maitsmis- ja kompimiselundid).

Sõber + sõber võrdub sõprus

Sõbrapäev ehk Valentinipäev.

Sõbrad ja sõprus. Sõber aitab sõpra- aitamine, hoolitsemine. Tüli – leppimine. Probleemide lahendamine. Laste oma seadus. Laste õigused ja kohustused.

Mul on nägu naeru täis, mina lasteaias käin

Tunded, emotsioonid – viha, hirm, vastikus, kurbus, rõõm, üllatus.

Vastlapäev. Vastlapäeva kombed ja mängud.

Kodumaal on sünnipäev. Kõige tähtsam koht maailmas - see on minu kodu.

Minu kodumaa – Eesti. Minu kodu. Minu pereliikmed. Minu koduvald, koduküla. Riigi sümbolika, valla sümbolika: lipp, vapp, lind, lill, kivi. Pidulik riietus. Ettevalmistused EV pidulikuks aktuseks lasteaias saalis.

Liikluskasvatus kogu veebruar: Lapse turvavarustus autos (turvatool, turvavöö). Autos ja bussis sõites kinnitan turvavöö. Bussi varjust tee ületamine. Piiratud vaateväli.

MÄRTS

Kevad- uue elu algus

Kevadkuud. Kevade algus. Kevade esimesed märgid looduses. Rändlinnud. Esimesed kevadlilled.

Minu emakeel-eesti keel

Emakeel. Juttude liigid- naljajutud, loomamuinasjutud, imemuinasjutud. Sõnamängud (riimuvad sõnad, vastandsõnad, mitmetähenduslikud sõnad).

Teater tuleb külla

Eesti suuremad teatrid – “Vanemuine” Tartus, “Ugala” Viljandis, Eesti Rahvusooper ”Estonia” Tallinnas, “Endla” Pärnus, kultuurimaja “Kannel” Võrus. Etenduste liigid (komöödia, tragöödia, muusikal, ballett, operett, ooper jne.). Erinevad nukkude liigid (marionett, käpiknukk) Teatris käitumise reeglid.

Liikluskasvatus kogu märts: Liiklusmärgid, turvavöö, turvatool, turvapadi, turvavarustus ühissõidukis.

APRILL

Vesi suuri laevu kannab, vesi palju jõudu annab

Vee ringkäik looduses.

Erinevad veekogud: allikas, oja, kraav, tiik, järv, jõgi, meri, ookean.

Veesõidukid- paat, parv, paat, purjekas, laev, kanuu, jeti, allveelaev jne

Lihavõttepühad e. kevadpühad – kombestik, sümbolid, toidud.

Elu veekogudes - taimed, loomad, kalad, putukad.

Laps see leidis putuka, imevärki mutuka

Putukate toitumine, kehaehitus, elukoht.

Kasulikud ja kahjulikud putukad.

Liikluskasvatus kogu aprill: Liiklusmärgid. Jalgratas ja kiiver.

MAI

Minu ema sada nägu

Elu järjepidevus – tita – tüdruk – ema – vanaema.

Emadepäev.

Sipsik teeb tööd, vaatab lille ja saab pai

Koristustalgud (riisumine, kaevamine). Aiatöövahendid. Põllutöomasinad. Kevadtööd koduaias (kaevamine, koristamine, peenra tegemine, seemnete külvamine).

Sipsiku suured kingad lähevad matkama

Tegevused suvel (ujumine, matkamine, päevitamine, reisimine) Ohud matkal, veekogu ääres.

Prügi sorteerimine.

Lasteaia lõpupidu.

Liikluskasvatus kogu mai: Jalakäija ja jalgrattur. Jalgrattaga sõitmine ja tänava ületamine.

Rulluisud ja rula.

JUUNI

Päike vallatuid varbaid loeb.

Palju vabamängu õues.

Tegevused vastavalt ilmale. Tegemised ja mängud, mis tekivad laste hetke huvidest lähtuvalt.